

ชื่อภาคนิพนธ์ : ทักษะและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเอดส์ที่อยู่ในโครงการ
ใช้ยาต้านไวรัสเอดส์ : กรณีศึกษาโรงพยาบาลในพื้นที่สาธารณสุขเขต 1 ปี 2545

ชื่อผู้เขียน : นางสาวทิพวรรณ วานิชสันต์

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)

ปีการศึกษา : 2545

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะต่อการใช้ยาต้านไวรัสเอดส์และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเอดส์ระหว่างการใช้อาต้านไวรัสเอดส์ ผลกระทบของวิธีการบำบัดรักษาโดยยาต้านไวรัสเอดส์ด้านการแพทย์และด้านสังคม และปัญหาอุปสรรคของผู้ป่วยเอดส์ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบบริการและติดตามผลการรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์ในประเทศไทย โดยใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นหลัก ร่วมกับการสังเกตและศึกษาจากเอกสาร โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 18 คน จากโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่ง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามหลักตรรกะเทียบเคียงตามแนวคิดทฤษฎีควมคับบริบท (Context) นอกจากนี้ยังอาศัยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ เพื่อให้มีความแจ่มชัดในเชิงรูปธรรม

ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการมีการติดตามข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์และการดูแลรักษาเป็นระยะ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ การใช้ชีวิตอยู่ในฐานะผู้ป่วยโรคเอดส์ และประสิทธิภาพของการดูแลรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ โดยการได้รับข้อมูลหลายด้านก่อนการตัดสินใจ ช่วยสนับสนุนให้ผู้ป่วยการยอมรับต่อการดูแลรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ และตัดสินใจเข้าร่วมการดูแลรักษาตามโครงการ ฯ ได้ด้วยตนเอง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองระหว่างใช้ยาต้านไวรัสเอดส์อยู่ในเกณฑ์ดี มีความพยายามหาวิธีดูแลร่างกายและผ่อนคลายความเครียดเพื่อรักษาสุขภาพของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมากขึ้น พยายามปรับตัวใช้ชีวิตในฐานะผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ มีการเปิดเผยตนเองกับครอบครัว และได้รับการสนับสนุนทั้งกำลังใจและการช่วยเหลือดูแลฟื้นฟูสภาพเมื่อเจ็บป่วย

แต่จะไม่เปิดเผยต่อชุมชนและสังคมเพื่อนร่วมวง เเน เพราะว่เมื่อสุขภาพร่างกายแข็งแรงขึ้นสามารถกลับไปทำงานและอยู่ในสังคมเดิมตามปกติได้

ผลกระทบของวิธีการบำบัดรักษาโดยยาค้านไวรัสเอดส์ทั้งด้านการแพทย์และด้านสังคมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีความพึงพอใจต่อผลการรักษาด้วยยาค้านไวรัสเอดส์ เพราะสุขภาพร่างกายและจิตใจดีขึ้น เพิ่มความเชื่อมั่นในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนสังคมเดิม ตระหนักถึงความมีคุณค่าของตนเองและมีความหวังในการดำเนินชีวิตต่อไป ดังนั้นผู้ป่วยส่วนใหญ่จึงไม่ใช้บริการช่วยเหลือทางสังคมเศรษฐกิจของรัฐ ปัญหาอุปสรรคของผู้ป่วยเอดส์ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นความวิตกกังวลเกี่ยวกับการรับประทาน นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์โครงการน้อย และการที่ผู้ป่วยต้องเสียค่าใช้จ่ายการตรวจทางห้องปฏิบัติการก่อนเข้าร่วมโครงการทำให้มีผู้เข้าไม่ถึงระบบบริการนี้

ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางปฏิบัติ และการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาระบบบริการดูแลและติดตามผลการรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทยต่อไป

This research aims at studying perception about the antiretroviral therapy and behavior in health self-care among AIDS patients, while in the process of using antiretroviral drugs; impacts of the curing methods in medical and social dimensions and the problems/obstacles facing AIDS patients participating in the project and other AIDS patients in Thailand.

It is a qualitative research, using the in-depth interview technique coupled with observation and document study as tools for data collection; there are 18 key-informants from 3 hospitals in the study area. Data collected were later analyzed with logical context description, in addition to using descriptive statistics appropriately.

Important findings show that the majority of informants follow news about AIDS and practical care periodically, resulting in better understanding of AIDS, living with AIDS and the effectiveness of taking care patients with the antiretroviral drugs, etc. The majority of informants reported of health self-care behavior at good level; they tried to take care their body and reducing stress by increasing self-confidence, adapting themselves to the new situation of being AIDS patients, telling the family about it and receive supports both psychologically and physically. However, they dare not open themselves to the community and colleagues at work. They think that if they are strong enough, they can return to work as usual.

Impacts of the project in the medical and social dimensions show that all patients under the project feel satisfied with the results of the medicine used because they feel better both physically and psychologically. They realize their self-value and has hope in life; most of them do not rely on the state's economic welfare. Among problems found are worrying about taking the medicine, too expensive cost of treatment for some patients and inadequate information flows.